

Тема 3.

Про типи граматичних помилок

Формування граматичної пильності пов'язане із знанням граматичних норм - словотворчих, морфологічних, синтаксичних. Граматичні помилки - це порушення будь-якої граматичної норми у структурі слова, словосполучення, речення.

Для вчителя важливо розмежовувати орфографічні та граматичні помилки на рівні морфології, пунктуаційні та граматичні помилки на рівні синтаксису.

Типи граматичних помилок

Порушення словотворчих норм.

- Нетипове вживання словотворчих засобів, зокрема префіксів, суфіксів, чи підміна способів словотворення (заміна суфіксів, префіксів).

Порушення морфологічних норм.

- Неправильне вживання **роду** (*нова шампунь, велика собака, ніжний суфле, моє день народження, тепле Балі*).
- Неправильне вживання **однини й множини** (*достиглі колосся, кожне покоління залишають слід*).
- Неправильне вживання **відмінкових форм** (*Олександр Миколайович!, практикум Сергія Омельчук, вибачати доньці*).
- Неправильне утворення **ступенів порівняння прикметників, прислівників** (*більш добріший, найлипневіший, самий головний, найбільш головніший, зеленуватіший*).
- Неправильне утворення **форм числівників** (*семидесяти, шістстах*).
- Неправильне **узгодження числівників** (цілі числа, дробові, слова *половина, третина*) з іменниками (*два апельсина, одна третя лимонів, два з половиною банана, півтори разу, о сім тридцять*) та поєднання збірних числівників з іменниками жіночого роду (не *семеро дівчат*, а *сім дівчат*).
- Неправильне вживання **займенників**: *їх* - родовий відмінок особового займенника вони, *їхній* - присвійний займенник (не *їх кіт*, а *їхній кіт*).

- Неправильне утворення **дієслівних форм** наказового способу, активних дієприкметників (*давайте малювати, сидячі пасажери, читаюча нація*).
- Уживання **ненормативних форм дієслів** (*хотять*).
- Помилки під час **вибору прийменника** (*по всім правилам, при будь-яких обставинах*).

Порушення синтаксичних норм.

- Неправильне утворення **словосполучень, використовуючи керування** (*дякую вас*).
- Неправильне **узгодження підмета й присудка** (*МОН повідомили про умови створення освітнього процесу*).
- Неправильна **побудова ряду однорідних членів речення: поєднання родових і видових понять, сполучення присудків, що не узгоджуються із підметом, неправильні конструкції з парними сполучниками** (*Люблю і пишаюся своїми батьками. Він служив і повів народ за собою. Хлопець любив жартувати, а також танці. Заняття проводитимуть досвідчені юристи, медики, батьки*).
- Неправильна **побудова речень із дієприслівниковим зворотом** (*Ідучи до парку, почався дощ. Щоденно тренуючись, нас не покидала віра в перемогу*).
- Порушення **цілісності дієприкметникового звороту** (*Вражений Максим красою річки, підійшов ближче. Захоплений хлопець картиною, ділився враженнями. Ми милувалися картиною бушуючого моря біля наших ніг. Вузенькою стежкою ми піднялися на площадку, звиваючу між скелями*).
- Помилки, викликані **неповнотою речень** (*Ми раділи і намагалися вчитися ще краще. Знаючи, хлопець захвилювався*).
- **Поділ складних речень на прості** (*Цінують час. Тому що він єдиний не повернеться*).
- **Штучне перетворення простих речень у складне** (*Ми довго йшли, і всі були втомлені, і хтось із запропонував відпочити, а вранці йшов дощ, і трава була мокра, і ми довго не могли знайти сухого місця*).

- **Неправильна побудова складних речень** (*Він належить до людей, що повірили в національну ідею і які її впроваджують в життя.*).
- **Невдала заміна складносурядних речень складнопідрядними і навпаки** (*Город до того переповнявся рослинами так і десь серед літа вони вже не вміщалися в ньому. Коли я погляд в небо зводжу і не шукаю зірок на ньому.*).
- **Порушення побудови складного речення:** пояснювальне слово відірване від підрядної означальної частини (*За всіх дякую, вечірнє сонце, котрі нічим не осквернили душу.*).
- **Неправильна побудова речень із прямою мовою** (*Учитель запитав дітей, чи ви поїдете на екскурсію.*).
- **Неправильний порядок слів.** (*Успіхів великих досягли завдяки творчій праці.*).

Завдання 1. Виберіть один варіант та визначте типи граматичних помилок. У коментарях документа біля **4 вибраних типів помилок** запишіть **по одному прикладу та відредагований варіант**.

Варіант 1.

Книга “Налаштуйся на зміни” Керол Двек чомусь не набула великого розголосу в Україні, хоча набрала тисячі позитивних відгуків в світі. Ви задумувалися коли-небудь, чому одні люди потерпаючи невдачі, падають і здаються, а інші – підіймаються і пробують знову? Я завжди була впевнена, що у цьому є якась причина, але думала в розрізі таких понять як “сила волі”, “сила духу” чи “внутрішня сила”. Ніколи не асоціювала це зі способом мислення.

Керол Двек перевернула моє уявлення, розподіливши мислення на два основних напрямки: фіксоване і те, що націлене на зростання. У книзі чітко, легко і глибоко розкрито тему проявів цих способів мислення у різних сферах життя: спорт, бізнес, стосунки з батьками та коханою людиною, у ставленні до успіху та провалів, в думках про себе та світ.

Опановуючи новий спосіб мислення, ми відкриваємо для себе цілий світ. В одному світі – світі фіксованих якостей і здібностей – успішна людина має доводити, що вона розумна чи талановита. На першому місці – самоствердження. В іншому світі – світі, де все можна змінити, – треба просто вчитися. На першому місці – саморозвиток.

Ми завжди стоїмо перед вибором: проводити роботу над помилками, чи творити світ, в якому помилкам не місце. Фіксований спосіб мислення

позбавляє людей чудесної можливості кимось стати. Такі люди мусять відразу кимось бути.

Без сумніву, люди з фіксованим способом мислення читали книжки, які вчать: успіх – найкраща версія тебе, а не визнання кращим за інших; провал – можливість, а не вирок; зусилля – ключ до успіху. Та ці люди не можуть застосувати таку філософію на практиці, бо основоположний спосіб мислення диктує їм зовсім інше: успіх означає бути більш обдарованим за інших; провал – це остаточна оцінка. Але це безкінечна боротьба. Бо щодня з'являється новий, і щоразу більший, дракон. Коли задачі ускладнюються, здібності, підтверджені вчора, можуть не прислужитися у виклику сьогодні. Гадаю, такі люди часто просто бігають на місці: накопичують безліч звершень і не обов'язково досягають кінцевої мети. Самих лише зусиль недостатньо: однакові зусилля різних людей можуть приносити різні плоди. Але яка іронія: у лідери прагнуть люди з фіксованим мисленням, а стають ними переважно націлені на зростання – такий собі бонус за любов до своєї справи.

Люди мають велику спокусу створювати світ, де вони досконалі. Однак не обов'язково хапати зірки з неба – достатньо прагнути займатися цим та отримувати задоволення.

(За Т. Пилипчук. [Поширимо](#)).

Варіант 2.

Ми вже нормально сприймаємо відволікання на телефон під час розмови, спокійне відволікання в офісі, навіть коли ти в навушниках і намагаєшся сфокусуватися. Від нас очікують миттєвих відповідей і ми так само очікуємо швидких, а краще моментальних реакцій.

Книга “Не турбувати” Кела Ньюпорта - це пізнання переваг сфокусованої роботи. Ось кілька цитати з книги, що вас заінтригують.

Скільки не слухай посередніх виконавців, це нічого не додасть до враження від прослуховування одного видатного співака.

Зосереджена розумова праця – інструмент для швидкого опанування складних предметів. Хай ваш розум стане лінзою завдяки збіжним променям пучка уваги. Хай ваша душа цілеспрямовано налаштується на ту єдину панівну ідею, якою зайнятий ваш розум.

Ми заперечуємо, що різниця між професіоналом і звичайною дорослою людиною є нездоланною. Ми стверджуємо, що різниця між ними є результатом свідомих зусиль, яких професіонал докладає протягом усього життя, щоб покращити якість виконання роботи у відповідних сферах.

Для того, щоб швидко навчитися складних речей, ми повинні напружено зосереджуватися, не відволікаючись.

Зараз дуже активно поширюється культура роботи, яка “рятує” нас від короткотермінового дискомфорту зосередженої праці й планування, однак приносить в жертву довготермінове задоволення й створення справжніх цінностей. Керуючись цим принципом, ми все частіше обираємо

другорядні справи – і це в умовах економіки, яка дедалі більше винагороджує здатність до зосередженої інтелектуальної праці.

Велика проблема сьогодення: удавана діяльність замість продуктивності. Я вважаю, що сучасні представники розумової праці дедалі більше тяжіють до демонстрації своєї діловитості на підтвердження власної цінності, не знаходячи кращого способу професійного самоствердження. Цю тенденцію я би назвав так: діловитість замість продуктивності.

(За Т. Пилипчук. [Пошурішимо](#)).

Варіант 3.

Ми живемо у світі мільйонів можливостей: кожного дня тобі падають у поштову скриньку, в стрічку фейсбук та інстаграм купа цікавих подій, ідей, класних штук, які відразу хочеться придбати, купа чийхось цілей чи промоакцій і фокусуючись на цій круговерті повідомлень і запрошень, ти починаєш хотіти все і відразу, бігти не знаєш куди, бути десь, де можливо тобі і не потрібно бути, говорити про те і з тим, що тебе не цікавить. Але ти втягуєшся в режим постійної зайнятості, адже ти звикла, що твій графік завжди на 100% заповнений на тиждні вперед. Це поступово переростає в залежність постійної зайнятості, навіть якщо вона є безцільною. Тобто, своєю зайнятістю ти фактично тікаєш від тої реальності, де в тебе немає мети життя, де є самотність і незрозуміння себе.

Сьогодні - про книгу, яка показує інший шлях, шлях “протистояння бажанню встигнути усе” - “Коротко і по суті” Грег Маккеон.

Вона про вміння постійно зупинятися і запитувати себе “чи тим я займаюсь?”. У нас набагато менше часу і ресурсів, ніж можливостей у світі і варіантів занять. І хоча багато з них – привабливі, більшість із них фактично незначні і тільки декілька – важливі.

Суть книги – не займатися всім; суть – займатись необхідним. Це не означає менше працювати. Це означає мудро інвестувати свій час та енергію, аби бути найефективнішими у найбільш важливіших справах.

За останнє десятиліття кількість варіантів вибору зросло. Але у розпалі цього процесу ви втратили з поля зору найважливіше. Пітер Друкер сказав: “Скоріш за все, через декілька сотень років, історики вважатимуть найважливішим не технології, не інтернет, не онлайн-торгівлю. Вони писатимуть про безпрецедентну зміну умов життя людини. Вперше буквально – вибір має багато людей. Вперше в історії вони повинні відповідати за себе. І суспільство до цього зовсім не готове.” Межа між нами самими та чужою думкою щодо того, на чому нам потрібно зосередитись стерлася. Це не просто інформаційне перевантаження, це перевантаження різними кутами зору.

Мені ця книга дуже запала, бо вона є дуже актуальною зараз.

(За Т. Пилипчук. [Пошурішимо](#)).

Скористайтесь.

Інформаційні програми орфографічно-граматичної перевірки:

- OnlineCorrector - програма коригує граматичні, пунктуаційні, лексичні та стилістичні помилки.
- Мова - ДНК нації - програма перевіряє орфографічні, граматичні, лексичні помилки,
- language tool - програма перевіряє граматику, стиль та орфографію,
- Українська мова - сайт, де можна перевірити орфографію,
- Словникова перевірка правопису.

Завдання 2. Усно попрацюйте з картками, які сприятимуть формуванню граматичної пильності під час вибору прийменника. URL: https://docs.google.com/presentation/d/1VXcbSSw3hvchq6pyRGj_dPzWwSd9SbNq_TsKR_5Rg4I/edit?usp=sharing.

Завдання 3. Пройдіть тестування (зараховується результат лише двох спроб). URL: <https://docs.google.com/forms/d/1bL7hckkNPXhIr1o1KB0Nqh6kBaSWC5g8V6ZGf5RuFME/edit?usp=sharing>.

Додаткові матеріали для самостійного опрацювання

- Граматичні помилки у творах ЗНО. *На всі двісті.* URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cOotpYJdGCI>.
- Граматичну помилку допущено... *На всі двісті.* URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EvkjuNJpWNo>.
- Граматична помилка в реченні. *На всі двісті.* URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FBu8xnGodFk>.
- Граматична помилка в реченнях з однорідними членами. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6vLJB8UiYtE>.
- Культура мови на щодень. URL: <http://kultura-movy.wikidot.com/>.
- Експрес-уроки Олександра Авраменка.
URL: <https://ippo.kubg.edu.ua/ekspres-uroky>.

Урок 183. Сьоме лютЕ чи сьоме лютОГО? І як іще називають високосний рік?

- Урок 180. Зал чи зала?
- Урок 179. 5 гривень чи 5 гривнів?
- Урок 176. Поні, шимпанзе, кенгуру... – він, вона чи воно?
- Урок 173. Півтора місяцІ чи місяцЯ?
- Урок 166. Пилюсосою чи пилюсошу?
- Урок 154. Нежить – він чи вона?
- Урок 149. 4 науковцЯ чи 4 науковці?
- Урок 135. Шановний Ігоре чи Ігорю?
- Урок 125. Дніпро – він чи воно?
- Урок 114. Вулиця Івана ФранкО чи ФранкА?
- Урок 110. У місті Харків чи в місті Харкові?
- Урок 109. Їздять в авто чи в авті?
- Урок 107. Дніпровці чи дніпряни?
- Урок 99. По четвергаМ чи по четвергаХ?
- Урок 96. Навчаємося мови чи мові?
- Урок 95. З Парижу чи з Парижа?
- Урок 84. Сто грам чи сто грамів?
- Урок 83. ІгорЕвич чи ІгорОвич?
- Урок 82. Продавчиня чи продавщиця?
- Урок 69. Не у двОХ тисяч третьому році!
- Урок 64. 5 копІюк чи 5 копійОк?
- Урок 53. Ходять у пальтО чи в пальтІ?
- Урок 48. Сходи ЗА хлібом чи ПО хліб?
- Урок 47. Не лягайте “біля” 11-ої ночі спати!
- Урок 42. Піти ЗА хлібом чи ПО хліб?
- Урок 35. У Фейсбуку чи у Фейсбуці?
- Урок 25. Звертаючись, я кАжу Олег чи кажУ Олегу?
- Урок 16. ГривнА чи гривнЯ?
- Урок 8. Тільки не дивіться в нижню частину екранУ
- Урок 5. Чи правильно ви називаєте час?
- Урок 2. В Україні чи на Україні?